

Ранновизантийска и средновековна крепост Хоталич

Понеделник, 5 Март 2012

Ранновизантийска и средновековна крепост Хоталич

Археологическият обект се намира в най-западната част на Севлиевската планина т.нар. Крушевски баир и отстои на 4 км. северозападно от град Севлиево. Тук р.Росица напуска равното севлиево поле и изтича в живописен пролом. След десетилетия системни проучвания, всеки посетител може да види един своеобразен музей на открито. „Късноантична и средновековна крепост Хоталич“ е един от най-добре експонираните археологически обекти в България. През 1994г. е обявен за паметник на културата с национално значение.

Християнските храмове на Хоталич

До сега на Хоталич са открити четири християнски храма. Два от тях са вписани един в друг и са от

различни периоди. С тяхното разкриване през 1979 г. започват археологическите проучвания на терена. Въз основа на откритите при разкопките материали, както и по особеностите на архитектурните планове, по-старата църква се датира в V - VIв., а по-късната в XII-XIVв. И днес могат да се видят запазеният плочник във вътрешността и каменни скамейки около стените. Освен църквите, открити още през първия сезон, на археологическия обект са открити още два християнски храма – един в най-източната част на селището /т.нар. източна църква/ и друг на крепостта.

Източната църква има опростен план с каменни скамейки, долепени до двете ѝ дълги страни. Тя е леко вкопана. Най-източната част към олтара е застлана с плочи. Интересното тук е, че е запазена олтарната маса – мраморен римски надгробен камък със заличен надпис, вторично употребен в християнския култ.

С християнски храм е разполагала и цитаделата на Хоталич – т.нар. болярска църква. Малките размери и опростената планова схема причисляват храма към групата на семейните църкви, известни ни от много средновековни крепости. Най-вероятно тя е служила на болярина на Хоталич и неговото семейство. В един по-късен етап притворът се превръща във черна /водохранилище/ за дъждовна вода.

Всеки посетил крепостта може да види едно от най-добре разкритите и експонирани селища от средновековието. Състои се от четири ясно обособени части отделени от зидове. Двата крайни „квартала“ са и най-гъсто населени. Сградите, жилищни и стопански, са близо деветдесет. Височината, на която са запазени градежите е различна – 0.40 до 2.50 метра. Някои от сградите са били на два етажа, което личи от запазените стълбища. В близост до източната църква са открити и четири гърнчарски пещи. Три от тях са намерени заредени със съдове, готови за изпичане. В момента те са част от постоянната експозиция в историческия музей. Според откритите в тях находки, както и по начина на градеж и архитектурното им оформление, помещенията от външния град се датират най-общо към X-XIVв., като са върху по-стар ранновизантийски пласт.

Цитаделата

На труднодостъпния хълм над селището се издигат здравите крепостни стени на цитаделата. В резултат на десетилетия археологически разкопки са проучени и консервирани повече от 900 метра крепостни стени, запазени във височина до 3м. Става ясно, че още през ранновизантийския период IV -VI в. хълмът е опасан от здрава крепостна стена. За съществуването на Хоталич /разбира се, под друго име/ през късната античност говори значителното количества ранновизантийски материали .

След разрушаването и част от строителните материали са използвани за вдигането на нова стена през XIв. Над цялата местност се издига четириъгълна кула, която осигурява пряка визуална връзка с всички околни крепости. Особен интерес представляват две от общо петте порти на крепостта. Те са забележителни паметници на фортификацията през Средните векове. Целият комплекс се допълва от значителен брой жилищни и стопански помещения. Пълното проучване на цитаделата е задача, която предстои и натам ще бъдат насочени усилията през следващите археологически сезони. Около църквите на Хоталич са разкрити два големи некропола /гробница/. Находките от тях са сред най-атраktivните експонати на експозицията посветена на Хоталич в историческия музей.

Болярката

Най-богатият гроб, открит досега на Хоталич, е №42 по реда на откриването. Гробът е на млада жена с дете, положено на бедрата ѝ. Погребана е с девет гривни на ръцете, като на лявата ръка има три масивни бронзови, а на дясната пет усукани от медна тел и една масивна. Тази находка дава данни и за женския костюм през средновековието. Върху ризата е имало вероятно елек, за който съдим по големите бели мъниста, с който е бил обшит. Останалите близо 3000 дребни червени, черни и тъмно сини мъниста са били нанизани на седем гerdана около шията ѝ, както и пришити около кръста на дрехата.

По-добре запазения череп

Проф.Йордан Йорданов прави възстановка на лицето на младата жена. Всеки посетител на Историческия музей в Севлиево може да види този образ с издължени и елегантни черти, с тънки устни, прав нос, леко присвити очи и високо чело – истинска болярка.

В резултат на трите десетилетия археологически проучвания на Хоталич във фонда на музея са

постъпили не само археологически, но и голям брой нумизматични находки. Най-голямата монетна находка открита на обекта, е съкровище от близо 3000 монети, укрити в глинен съд. Монетите са медни корубести, или т.нар. тип скифато. Сечени са предимно във византийската столица Константинопол /дн.Истанбул/ през XII и самото начало на XIIIв. Находки с такъв размер, особено в Северна България, са рядкост. Те свидетелстват за интензивния търговски обмен на Средновековна България и в частност на Хоталич, както с Византия, така и с други райони на българските земи.

В резултат на десетилетията археологически проучвания във фонда на музея в Севлиево са постъпили хиляди находки. Малка част от тях могат да се видят в експозицията Археология, експонирана в Хаджистояновото училище. По повод 30 години от началото на разкопките на Хоталич те бе основно обновена.

Преди три десетилетия, местността Джевизли бунар, обрасла с гора и ниски бодливи храсти, е известна на малцина специалисти и иманяри място със стари градежи. Днес „разкопките“ са любимо място за разходка и отдих на севлиевци и гостите на града. Привлича ги не само интересът към миналото, но и прекрасната гледка, живописната местност и чистия въздух. За посетителите са изградени места за пикник, еко пътеки и наблюдателни площадки, откъдето се открива прекрасна панорама към цялото Севлиевско поле, чак до връх Ботев.

Като се има предвид, че разкритото и проученото е само част от целия комплекс, става ясно, че Хоталич има още много какво да предложи на учените и почитателите на миналото.

